

VJEKOSLAVA BAGARIĆ*

NAŠ DRAGI MATOŠ
PRIMJER IZ ŠKOLSKE PRAKSE

PROJEKT: 90. OBLJETNICA SMRTI HRVATSKOGA KNJIŽEVNIKA ANTUNA GUSTAVA MATOŠA

Ovim prilogom iz školske prakse željela sam dati još jedan primjer realizacije manjega projekta u Gimnaziji Nova Gradiška koji sam realizirala s učenicima trećih razreda gimnazije u povodu 90. obljetnice smrti hrvatskoga književnika Antuna Gustava Matoša.

Da nam A.G. Matoš bude tema školskoga projekta (osim 90. obljetnice smrti) bio je i moj posjet Tovarniku (Matoševu rodnom mjestu) koju sam ostvarila sa skupinom učenika o 130. obljetnici Matoševa rođenja (13. lipnja 2003.)

UVOD

Projektanu nastavu (Peko, Sablić, 2004.) shvatila sam kao poticaj otkrivanju i istraživanju, jačanju autonomije pojedinca, kao pomoć u učenju timskoga rada i postavljanju zajedničkih ciljeva (sa seminara Projektna nastava i demokratski razvoj škole; Lacher, Lacher, 2002.)

TIP PROJEKTA

Osobine projekta	Megaprojekt	Normalni projekt	Projektno učenje
Najvažnije osobine	reprezentativno istraživanje koje u svijest javnosti donosi nešto nepoznato ili zaboravljeno	Istraživanje koje daje uvid u neki aktualni problem koji jako zanima učenike	"uvježbavanje" samostalnoga istraživanja; "soft research"
Vodstvo projekta	(veliki) tim nastavnika	1 – 3 nastavnika	1 nastavnik
Tko provodi projekt	tim nastavnika (eventualno iz više škola) i razredi (eventualno iz više škola)	nastavnici i neki učenici iz jednoga razreda	nastavnik i razred ili više grupa iz jednoga razreda
Vremenski okvir projekta	barem pola godine do dvije godine	1 tjedan do 1 mjesec	1 do 3 školska sata
Tipične teme Primjeri	opsežno istraživanje nekoga kompleksnoga problema, npr. kvaliteta zraka ovisno o godišnjem dobu	egzemplarno istraživanje nekoga izabranoga problema, npr. promjena kvalitete zraka u nekoj ulici u nekom mjestu tijekom dana	istraživanje samo dijela nekoga problema, npr. kvaliteta zraka u različitim dijelovima grada prema prosudbi stanovnika (anketa)
Ciljevi projekta	- učenje istraživačkih metoda - učenje podjele rada - socijalna integracija putem zajedničkogarada	kao kod megaprojekta	- obratiti pažnju na jednu problematiku - naučiti grupni rad / timski rad
Proizvodi / Rezultati	- vlastita publikacija - izvješće u medijima - javna priredba	kao kod megaprojekta, samo u manjem opsegu	objava unutar razreda (npr. plakat) i rasprava o rezultatima

* Vjekoslava Bagarić, prof., Gimnazija Nova Gradiška

PRIMJER IZ PRAKSE: NAŠ DRAGI MATOŠ

TIP PROJEKTA: MANJI PROJEKT (ili prema TABELI) NORMALNI PROJEKT

VREMENSKI OKVIR: 15.II. – 15.III. 2004.

OSOBI NE PROJEKTA:

-istraživanje i prikupljanje podataka – materijala kojima bi se vizualno i interpretativno doprinijelo obilježavanju obljetnice smrti A.G. Matoša

VODSTVO PROJEKTA: Vjekoslava Bagarić, prof. hrvatskoga jezika i književnosti i učenici III. i IV. razreda Gimnazije Nova Gradiška: Tihana Bilešić, III. a, Natacha Matijašević, III. c, Ljerka Vuk, III. c, Irena Vojak, III. c, Tamara Rast, III. c, Vlatka Štanfar, IV. b, Anita Jelašac, IV. b, Lidija Čaić, IV. d.

CILJEVI PROJEKTA:

- učenje istraživačkih metoda
- socijalna interakcija putem zajedničkoga rada
- poticanje učenika na timski rad
- javno iznositi svoje mišljenje
- cijiniti vrijednost književne riječi i ljudske veličine pjesnika A.G. Matoša
- uočiti kako se upotrebljavaju i konzultiraju razni izvori informacija: stručna literatura (knjige, časopisi, leksikoni, književno – kritički tekstovi)
- predstaviti završni projekt u III. razredima

KONAČNI PROIZVOD:

- PLAKAT
- ŠKOLSKI PANO
- VIZUALIZACIJA MATOŠEVIH PJESAMA
- INTERPRETATIVNO GOVORENJE MATOŠEVE POEZIJE PO IZBORU SUDIONIKA U PROJEKTU

1. FAZA

- usmjeriti učenike u fazu istraživanja i prikupljanja materijala (gradska i školska knjižnica, Internet)
- odabrani tekstovi iz Matoševe proze (putopis, esej, književna kritika)
- odabrane pjesme, stihovi
- aforizmi
- biografski podaci
- fotografije
- članci
- pisanje eseja o Matošu pjesniku i pripovjedaču

- dojmovi s puta u Tovarnik o Matoševoj 130. obljetnici rođenja (13. lipnja 2003.),

Lidija Čaić, učenica IV. d razreda

2. FAZA

- analiza prikupljenoga materijala
- sistematiziranje
- podjela rada – preuzimanje poslova
- konkretizacija

3. FAZA

IZRADA ZAVRŠNOGA " PROIZVODA "

1. PANO (učionica hrvatskoga jezika)

- kronologija Matoševa života

djetinjstvo (fotografije s puta u Tovarnik)

mladost (Zagreb, Beograd, Pariz) – slikovno prilozi

- vizualizacija pjesama¹: Srodnost, Tuga vidika, Serenada

U knjizi "Crtanje u nastavi" dr. Vladimir Poljak piše o primjeni crtanja kao jednoj od metoda u nastavi primjenjivoj ne samo u nastavi prirodne grupe predmeta već se može koristiti i u nastavi hrvatskoga jezika kada smo potaknuti književnim predloškom pretvorbe tekstualnoga u likovni kod. Pri tome "razvojni crtež mora biti grafički i likovno čitak, jednostavan i didaktički funkcionalan".

¹³ Poljak, Vladimir: Crtanje u nastavi, Pedagoško – književni zbor, Zagreb, 1969. Kurtak, Marica: Crtanje u nastavi hrvatskoga jezika u srednjoj školi, Bjelovarski učitelj, Bjelovar, 3. god. 3 / 1994.

Srodnost

Žurđić, skroman cvjetić, sitan, tih i fin,
Dršće, strepi i zebe kao da je zima,
Zvoni bijele psalme snježnim zvončićima
Potajno kraj vrbe gdje je stari mlin.

Pramaljeća blagog ovaj rosni sin
Najdraži je nama među cvjetovima;
Boju i svježni miris snijega i mlijeka ima,
Nevin, bijel i čist ko čedo, suza i krin.

Višega života otkud slutnja ta
Što je kao glazba bûdī miris cvijeća?
Gdje je tajna duše koju žurđić zna?

Iz žurđića diše naša tiha sreća:
Miris tvoga bića, moja Ljubavi,
Slavi drobnī žurđić, cvjetić ubavi.

Serenada

Ja te volim, jer si ti fantasta
Ko žuta Luna i stara gitara,
Ko slatka nježnost slavujeve pjesme
Što majsko večē bojom tuge šara.

Ja te volim, jer si ko zvijezda:
Visoko – sama, i suze jer tvoje
Što krišom plačeš ko kajanje truju
I mōrē budne, mučne noći moje.

Ja te volim, jer si ljubav Zemlje
Iz koje niknuh, Hrvatice draga:
Ko Bogomajka na Kamenih vratih
Što dušom sija kada preko praga
Gričkog bruji mračni Angelus.

Ja te ljubim! Zašto? Ne znam. – Jer si
Mi draga, dušo, ko nada što vara,
Ko sjetne pjesme i sjene što veze –
Ta žuta Luna i gitara stara.

Tuga vidika

Na humku iznad starog sela
U sjeni mir i vječni hlad,
Uz lipu drvena kapela
S vidikom čak na grad.

Ko materina prsa bijela
To brdo blažilo bi jad,
Da naokolo zemlja cijela
Ne čeka sraman pad.

Tišinâ ima gdje se čuje
Što genij domovine snuje,
No nema više nas!

Gdje glasnije ti srce kuca,
Oj dome naš, tu naše puca
Tvoj razbirući glas!

2. PANO (postavljen je ispred školske knjižnice kako bi i ostali učenici i profesori vidjeli rezultate timskog rada i zalaganja učenika)

Stvaralaštvo A.G. Matoša - bibliografija

Rekli su o Matošu i njegovom stvaralaštvu – učenici III. razreda (dojmovi) :

- domoljub, ambiciozan; svestran čovjek
- veliki simbolist; izražava se preko simbola
- domoljub, lirik; njegove pjesme mi se jako sviđaju – odraz su stanja u Hrvatskoj, ali ipak mi je najljepša "Utjeha kose"
- potaknuo me na razmišljanje o životu; pruža nam primjere za budući život
- rodoljubne pjesme (Stara pjesma, 1909.)
- živio ispred svoga vremena; svirao violončelo, živio boemski...
- izvanredan književnik i najveći domoljub
- jedan od najboljih naših književnika; tajanstven, simboličan
- sviđa mi se Matoševo pisanje i stvaralaštvo, nije bio mirna duša
- zanimljiva mi je Matoševa težnja ka idealnom, lijepom i savršenom; njegove su riječi pune senzibilnosti za sve što ga okružuje i ispričane su putem novih simbola i prenesenih značenja
- zanimljiv mi je Matošev pristup domovini i osjećaj za hrvatski jezik
- sviđaju mi se Matoševa djela jer su napisana na neobičan način; koristi mnogo simbolike što djela čini zanimljivijima

- sviđaju mi se Matoševa djela jer me uvijek na kraju iznenade, neobično završe, sviđa mi se Matošev stil pisanja, njegova težnja idealnom
- pisao pjesme o cvijeću
- stvarao osobne ideale o ljepoti, pisao simbolično i bio je svestran čovjek
- veliki domoljub i prijatelj svih Hrvata
- veliki pjesnik koji ističe svoju ljubav prema domovini i narodu
- jedan od najboljih hrvatskih književnika
- vrlo slikovit, drag pjesnik; jake pjesničke riječi, misli, osjećaja
- pjesnik koji vrlo slikovitim simbolima izražava svoje osjećaje
- Matoš, jedna vrlo zanimljiva osoba
- veliki domoljub
- zanimljiv, ali ga je dosta teško čitati
- vrlo zanimljiva osoba, zanimljivoga životopisa; bez Matoša moderna nije potpuna
- pojam svoga vremena
- pjesnik vrlo živa i impulzivna duha
- zanimljiva osoba pustolovnog duha
- Matoš je uveo novi način pisanja, drugačiji je, zanimljiviji, posebniji od svih književnika koje sam do sada čitala
- Matoš mi se sviđa kao književnik i kao osoba. Pokazao mi je neki novi svijet koji me privukao svojom čudnovatošću i tajnovitošću. Sviđa mi se i kao osoba jer je bio buntovan i težio novim izazovima
- Matoš je bio legenda, sad je legenda i uvijek će biti legenda
- Matoš je cool!
- Matoš avanturist
- originalan je
- veliki perfekcionista
- novelist s izvanrednom tematikom i veliki domoljub
- zanesenjak i pustolov
- da bi se Matoša shvatilo, treba ili biti Matoš ili živjeti u njegovom duhu
- za mene je Matoš jedan od najvećih hrvatskih pjesnika; njegova poezija je za sva vremena
- pravi pjesnik srca
- izuzetna ličnost, snažnih osjećaja
- bez Matoša bi moderna bila nekompletna i siromašna.

4. FAZA

PREDSTAVLJANJE REZULTATA PROJEKTA

Projektna skupina je kroz dva školska sata prezentirala svoj rad učenicima III. i IV. razreda.

(Glazbena pratnja – kompozicija za orgulje i violončelo ... jer poznato je da je Matoš bio i glazbenik.)

1. Matošev životni put
2. Matoševo stvaralaštvo
3. Recitiranje pjesama: 1909., Stara pjesma, Utjeha kose i Srodnost (učenici)

4. Učenica IV. razreda Lidija Čaić govorila je o svojim dojmovima s puta u Tovarnik povodom 130. obljetnice pjesnikova rođenja
5. Rekli su o Matošu (dojmovi) – projekcija na grafoskopu

5. FAZA

KRITIČKA REFLEKSIJA

a) učenika – sudionika

- dobro smo se osjećali u prikupljanju znanja o pjesniku Matošu
- samostalno istraživanje daje slobodu kreativnosti
- nismo ograničeni vremenom – brzinom rada
- opuštenost

b) drugih učenika

- zanimljivo mi je bilo slušati učenike predavače
- bilo je zanimljivo doznati više o pjesniku Matošu
- Matoš boem i putnik – iznenađuje
- potaknut sam da se više posvetim čitanju Matoševe proze
- fascinira pjesnikovo domoljublje
- doznao sam više o Tovarniku – Matoševu rodnom mjestu

c) profesora – voditelja projekta

- učenice su, osim njih nekoliko, sa zanimanjem sudjelovale u projektu
- bila im je privlačna mogućnost da iznesu vlastite ideje i vlastitu kreativnost
- rad na projektu bio je poticajan i ležeran
- projekt je u potpunosti uspio

LITERATURA

Matoš, Antun Gustav: Odabrani tekstovi, Školska knjiga, Zagreb, 1952.

Matoš, Antun Gustav: Izabrana djela, Školska knjiga, Zagreb, 1977.

A. Larcher i D. Larcher: Priručnik za projektno učenje i demokratski razvoj škole ("Zajedno") Naklada Ljevak, Zagreb, 2002.

Poljak, Vladimir: Crtanje u nastavi, Pedagoško–knjiženi zbor, Zagreb, 1969.

Kurtak, Marica: Crtanje u nastavi hrvatskoga jezika (stručni članak),

Bjelovarski učitelj, Bjelovar, 3.god., 1994.

Klippert, Heinz: Kako uspješno učiti u timu, Educa, Zagreb, 2001.

SUMMARY

This contribution, which is the result of the project done together with the third grade students, marks the 90th anniversary of the death of Antun Gustav Matoš. Antun Gustav Matoš is a theme of our school project and my students visited his birthplace Tovarnik on his birthday 13th June 2003, which was the 130th anniversary of his birth. Through such work I established a kind of partnership with the students, not only between me and them but they became more responsible and worked as a team, ready to express themselves in a creative way.